

Факултет по обществено здраве

Катедра „ХИГИЕНА“

4002 Пловдив, бул. В. Априлов № 15 А
тел.: 032 200 656; 032 200 655
email: hygiene@fph.mu-plovdiv.bg

Faculty of Public Health

Department of HYGIENE

15A, Vasil Aprilov Blvd, 4002 Plovdiv
phone: 00359 32 200 656
email: hygiene@fph.mu-plovdiv.bg

КОНСПЕКТ ЗА ДЪРЖАВЕН ИЗПИТ ПО ХИГИЕНА

*като компонент от държавния изпит по Хигиена, епидемиология, инфекциозни
болести и социална медицина*

академична 2025/2026 година

1. Хигиената като основна профилактична медицинска наука – предмет, цел, задачи, методи. Съвременни хигиенно-екологични проблеми.
2. Хигиена на атмосферата – значение, структура и химичен състав.
3. Физичните фактори на атмосферата – космични и метеорологични.
4. Време и метеопатии, климат и аклиматизация. Здравно значение.
5. Замърсяване на атмосферния въздух – същност. Атмосферни замърсители – класификация, източници, здравни ефекти. Смог – характеристика и здравно значение. Мероприятия за здравно-екологична защита на атмосферата.
6. Здравно значение на водата като основен компонент на биосферата. Здравни изисквания към качествата на питейната вода. Оценка на здравния риск, свързан с качествата на питейната вода.
7. Здравни изисквания към питейното водоснабдяване – източници и системи за водоснабдяване. Пречистване и обеззаразяване на питейните води. Здравна защита на водоизточниците и водоснабдителните съоръжения.
8. Хигиена на почвата – строеж и качества на почвата, химичен състав, микроорганизми и паразити в почвата. Замърсяване на почвата (биологично, химично, радиологично). Биогеохимични заболявания. Показатели за здравна оценка на почвата. Очистване на населените места от твърди и течни отпадъци.
9. Хигиена на населените места – здравни изисквания към терена и зонироване на територията на населеното място. Шумът в населените места. Урбанизация – демографски и здравни последици.
10. Хигиена на жилището. Влияние на съвременното жилище върху здравословното състояние на обитателите му.
11. Хигиенни изисквания към заведенията за доболнична помощ и многопрофилните болници – разположение, системи на строителство, основни структурни елементи, благоустрояване, лечебно-предпазен и протиепидемичен режим. Събиране и обезвреждане на болничните отпадъци.
12. Хигиенни изисквания към някои специализирани лечебни заведения – инфекциозни, противотуберкулозни, педиатрични, психиатрични.
13. Хигиенни изисквания към някои специализирани лечебни заведения – хирургични (операционен блок), акушер-гинекологични, клинична патология.

14. Здравословен начин на живот. Закаляването и физическата активност като елементи на здравословния начин на живот.
15. Лична хигиена – хигиена на отделните органи и системи, полова хигиена, хигиена на хората в напреднала възраст. Хигиенни изисквания към перилни, миещи и козметични средства. Хигиенни изисквания към облеклото и обувките.
16. Радиационна хигиена – основни понятия, величини и единици в радиационната защита. Източници на йонизиращи лъчения. Облъчване с медицински цели и професионално облъчване.
17. Биологично действие на йонизиращите лъчения – етапи на действие, последствия, клинични ефекти.
18. Система на радиационна защита – принципи. Радиационен риск и контрол (радиационен мониторинг). Практически мерки за намаляване на радиационното облъчване.
19. Роля и значение на белтъците, мазнините и въглехидратите при храненето на човека. Хранителни фибри (vlakнини).
20. Роля и значение на витамините при храненето на човека. Антивитамины.
21. Роля и значение на минералните вещества (макро- и микроелементите) при храненето на човека.
22. Хигиенно значение на мляко, млечни продукти, яйца и яйчни продукти при храненето на човека.
23. Хигиенно значение на месо, риба и изделията от тях при храненето на човека.
24. Хигиенно значение на зърнени храни и изделия от тях, зеленчуци и плодове, варива (бобови продукти), ядкови плодове и подправки при храненето на човека.
25. Хигиенно значение на захар и захарни изделия, пчелен мед при храненето на човека. Хранителни мазнини. Безалкохолни, алкохолни и тонизиращи напитки.
26. Функционални храни и напитки. Генетично-модифицирани храни.
27. Кулинарна обработка и консервиране на храните.
28. Здравословно хранене. Ентерално и парентерално хранене.
29. Лечебно хранене.
30. Алтернативно хранене.
31. Хранене при бременност и кърмене.
32. Хранене на кърмачета и деца в ранна детска възраст.
33. Хранене в предучилищна и училищна възраст.
34. Хранене на хора, заети с умствен труд.
35. Хранене при спортисти.
36. Хранене при вредни фактори на работната среда. Хранене при стрес.
37. Хранене на хора в напреднала възраст (геродиететика).
38. Заболявания от биологично контаминирани храни. Хранителни инфекции, токсикоинфекции и интоксикации. Микотоксикози. Профилактика.
39. Заболявания от химично контаминирани храни. Профилактика.
40. Немикробни хранителни отравяния. Профилактика.
41. Заболявания, причинени от непоносимост и свръхчувствителност към храните (хранителни алергии). Взаимодействие между храни и лекарства.
42. Заболявания от неправилно хранене – болести от недохранване, частично недохранване, прехранване и от неправилен режим на хранене.
43. Хранене и затлъстяване.

44. Хранене и сърдечно-съдови заболявания.
45. Хранене и ракови заболявания.
46. Хранене и диабет.
47. Хранене и подагра.
48. Хранене и остеопороза.
49. Трудова медицина – съдържание, предмет и задачи. Класификация и основни проблеми при съвременните форми на труд. Трудово-медицинско обслужване от службите по трудова медицина.
50. Физиология на труда – предмет, задачи и методи на изследване. Промени в органите и системите на организма при работа. Работоспособност, режими на труд и почивка, умора и преумора.
51. Ергономия – основни принципи и подходи. Ергономични принципи при работа с видеодисплей.
52. Трудово-медицински проблеми, свързани с физични фактори на работната среда – производствен микроклимат и атмосферно налягане като фактор на работната среда.
53. Трудово-медицински проблеми, свързани с физични фактори на работната среда – производствен шум.
54. Трудово-медицински проблеми, свързани с физични фактори на работната среда – вибрации.
55. Трудово-медицински проблеми, свързани с физични фактори на работната среда – ултразвук и инфразвук.
56. Нейонизиращи лъчения в работната среда – радиочестотни електромагнитни полета.
57. Нейонизиращи лъчения в работната среда – постоянни и променливи магнитни полета, статично електричество.
58. Нейонизиращи лъчения в работната среда – лазерно лъчение.
59. Прахови аерозоли – класификация, състав, отлагане, фиброзогенно действие и здравен риск. Неблагоприятни здравни ефекти при експозиция на прах и профилактика.
60. Трудово-медицински проблеми, свързани с химични фактори на работната среда – класификация, фактори, влияещи на токсичното им действие и основни прояви. Принципи на токсикокинетиката и токсикодинамиката. Профилактика на отравянията в производствени условия.
61. Химични фактори в производството – тежки метали. Здравен риск при професионална експозиция. Профилактика.
62. Химични фактори в производството – токсични газове. Здравен риск при професионална експозиция. Профилактика.
63. Химични фактори в производството – органични разтворители. Здравен риск при професионална експозиция. Профилактика.
64. Химични фактори в производството – пестициди. Здравен риск при професионална експозиция. Профилактика.
65. Трудово-медицински проблеми в здравеопазването.
66. Трудово-медицински проблеми в химическата промишленост.
67. Трудово-медицински проблеми в текстилната промишленост.
68. Трудово-медицински проблеми в машиностроенето.
69. Трудово-медицински проблеми в металургията.
70. Трудово-медицински проблеми в селското стопанство.

71. Хигиена на деца и подрастващи – предмет, задачи. Възрастова периодизация, закономерности и детерминанти на растежа и развитието на деца и подрастващи. Характеристика на заболяемостта при децата и подрастващите.
72. Възрастови, морфологични и физиологични особености в растежа и развитието на деца и подрастващи.
73. Физическо развитие и дееспособност на деца и подрастващи. Биологична и календарна възраст. Акцелерация.
74. Хигиенно-физиологични основи на учебно-възпитателната работа. Профилактика на училищната умора и преумора.
75. Здравни изисквания към дневния режим на децата и подрастващите.
76. Физиологични основи на физическото възпитание. Медицински контрол над заниманията по физическо възпитание и спорт в училищата.
77. Здравни аспекти на професионалното обучение в училищната възраст. Физиологични изисквания към учебно-производствената среда – обзавеждане на лаборатории и учебни работилници, подбор на материали и инструменти. Дуално обучение.
78. Здравни изисквания към устройството и оборудването на детските заведения.
79. Здравни изисквания към устройството и оборудването на училища и учебни пособия.

ЛИТЕРАТУРА

1. Хигиена, хранене и професионални болести (Учебник за студенти по медицина и общопрактикуващи лекари) под ред. на проф. д-р Б. Попов, дмн, София 2021г.; пето актуализирано издание ISBN 978-954-9977-62-2
5. Ръководство за практически упражнения по хигиена за студенти по медицина и стажант-лекари под ред. на проф. д-р П. Гацева, дм, Пловдив „Лакс бук“ЕООД, 2021г. ISBN 978-619-189-179-5

Доц. д-р Ст. Харизанова, дм

Ръководител катедра „Хигиена“

Приет с Решение на Катедрен съвет Протокол № 10/10.09.2025г.